

TILASTOKYSELY PERUSTERVEYDENHUOLLON TOIMINNASTA (3.1.2011)

Toimintavuosi 2010

TILASTOINNIN YLEISOHJEITA

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää perusterveydenhuollon tiedot nettilomakkeella. Vuoden 2010 toiminnan tilastointi tehdään aikaisempien vuosien tilastoinnin mukaisesti. Vuodesta 2011 lähtien avohoidon toiminnasta tuotetaan avohoidon ilmoitus, AvoHILMO.

Lomakkeet pyydetään lähettämään sähköisesti THL:lle viimeistään 1.3.2011.

Avohoitokäynteinä tilastoidaan asiakkaiden/potilaiden terveyden- ja sairaanhoitokäynnit vastaanotoilla ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden suorittamat käynnit asiakkaan/potilaan luo. Avohoitokäyntejä ovat erilaiset vastaanottokäynnit, terveystarkastus-, rokotus- ja seulontakäynnit sekä käynnit, jotka liittyvät terveydentilan selvittämiseen (esimerkiksi lääkärintodistukset). Tässä tilastossa avohoitokäynteihin ei oteta mukaan laboratorio- ja radiologian yksikköön tehtyjä käyntejä.

Terveyskeskukset tilastoivat erikseen:

1. Oman kunnan asukkaiden käynnit
2. Muiden kuin oman kunnan asukkaiden (=ulkopuolisten) käynnit
3. Ostetut ja myydyt palvelut

Kuntayhtymien, isäntäkuntien jne. terveyskeskukset tilastoivat:

1. Käynnit jokaisen jäsenkunnan/yhteistoiminta-alueen kunnan osalta erikseen
2. Muiden kuin em. kuntien asukkaiden (=ulkopuolisten) käynnit yhteensä
3. Ostetut ja myydyt palvelut

Avohoitokäynneiksi tilastoidaan käynnit, joissa potilaalla/asiakkaalla on henkilökohtainen tapaaminen terveydenhuollon ammattihenkilöstön kanssa vastaanotolla tai potilaan luona ja käynnistä tehdään merkin-
tä terveyskeskuksen asiakirjoihin

TÄRKEITÄ KÄSITTEITÄ

Itse tuotetut palvelut = Kaikki kunnan/kuntayhtymän omien toimintayksiköiden tuottamat palvelut. Itse tuotetut palvelut sisältävät sekä oman kunnan/kuntayhtymän asukkaille tuotetut että ulkopuolisille tuotetut (=myydyt) palvelut, mutta ei muilta palveluntuottajalta ostettuja asiakaspalveluja. Itse tuotettuihin palveluihin luetaan myös kunnallisten liikelaitosten tuottamat palvelut (esim. kunnallisen liikelaitoksen omistama työterveyshuolto), mutta ei osakeyhtiön tuottamia palveluita.

Asiakaspalvelujen ostot = Oman terveyskeskuksen ulkopuolelta, esimerkiksi yksityiseltä tai toiselta julkiselta palvelujen tuottajalta, hankitut palvelut. Asiakaspalvelujen ostot ovat ns. lopputuotepalveluja, jotka kunta on ostanut kuntalaiselle joltain muulta palvelun tuottajalta sen sijaan, että olisi tuottanut palvelun itse. *Asiakaspalveluiden ostoja eivät ole sellaiset palvelut, jotka kunta ostaa "itselleen" (ei siis suoraan kuntalaiselle) käyttääkseen niitä tuotannontekijänä omassa palvelutuotannossaan, esimerkiksi keikkalääkärin palvelut.* Jos terveyskeskus ostaa esim. lääkärin palveluita, mutta lääkäri toimii terveyskeskuksen omissa tiloissa ja käyttää esim. terveyskeskuksen laitteistoa, *kirjataan se itse tuotettuihin palveluihin, ei ostettuihin palveluihin.* Jos potilas kuitenkin lähetetään maksusitoumuksella terveyskeskuksen ulkopuolel-

le (esim. yksityiselle lääkäriasemalle), katsotaan toiminta ostotoiminnaksi ja se kirjataan ainoastaan ostetuksi palveluksi. Vain asiakaspalvelujen ostot sisällytetään tilastossa kohtiin Valtiolta / Kunnilta / Kuntayhtymiltä/ Muilta ostetut palvelut.

Ulkokuntalaisten käynnit = Kunnat tuottavat palveluja pääasiassa oman kuntansa asukkaille, mutta usein osan palveluista käyttävät ulkokuntalaiset. Kaikki kunnan itse (niin kuntalaisille kuin ulkokuntalaisillekin) tuotetut palvelut merkitään kohtaan "itse tuotetut palvelut". Näistä ulkokuntalaisille tuotetut (potilaan kotikunnalle myydyt) palvelut laitetaan vielä erikseen kohtaan "Siitä: myydyt palvelut". Kun itse tuotetuista palveluista vähennetään myydyt palvelut, jäljelle jää kunnan kuntalaisille tuottamien palvelujen määrä.

Kuntayhtymä ei tuota palveluja siinä mielessä itselleen kuin kunta tuottaa (kuntalaisille) vaan kuntayhtymä myy kaikki itse tuottamansa palvelut. Sen vuoksi kuntayhtymät merkitsevät kohtaan "Siitä: myydyt palvelut" ainoastaan sen muille kuin omille kunnillensa (=valtiolle, muille kuntayhtymille ja yksityisille) myydyt palvelut.

HUOM! Jokainen ostettu palvelu on aina jonkin toisen tuottajan itse tuottama ja myymä. Myyty palvelu on aina itse tuotettu ja joltain toiselta laskutettu.

Yhteispäivystys = Kun kaksi tai useampi kunta järjestää yhteispäivystyksen ja kunnan asiakkaat hoidetaan toisen kunnan/kuntayhtymän terveysasemalla, päivystyksen järjestävä kunta kirjaa nämä käynnit itse tuotetuiksi, myydyiksi palveluiksi ja ulkokuntalaisten käynneiksi. Potilaan kotikunta kirjaa nämä käynnit ostoiksi. Jos yhteispäivystys on järjestetty ns. vastavuoroisuus- periaatteella, käynnit tilastoidaan samoin, mutta toivomme että ilmoitatte tästä erikseen sähköisen tiedonkeruulomakkeen Lisätietoja -kohdassa.

Potilasmäärä/asiakasmäärä = Sama kuin henkilötunnusten lukumäärä.

Yksilökäynti = Potilaan/asiakkaan käynti työntekijän luona tai työntekijän käynti potilaan/asiakkaan luona. Käynti edellyttää potilaan ja asiakkaan välistä kontaktia. Poikkeuksen tekevät omaisten käynnit ilman potilasta, mikäli potilas ei pysty vastaamaan hoidostaan (esim. lapsipotilaat).

Ryhmäkäynti = Ryhmään osallistuvan henkilön yksi osallistumiskerta. Ryhmäkäyntejä kertyy sama määrä kuin ryhmässä on osallistujia. Ryhmällä ei tässä tarkoiteta yleisöluentoja, omatoimista harjoittelua ryhmätilassa tai vastaavia tilaisuuksia, joissa ohjaajalla ei ole henkilökohtaista kontaktia ryhmän jäseniin tai joissa osallistujia ei pystytä identifioimaan. Jos tällaiset tilaisuudet on tarpeen tilastoida oman työpaikan tarpeisiin, voidaan ne rekisteröidä esimerkiksi ryhmittelyllä "muut ryhmätilaisuudet".

Sähköinen lomakepohja

Valitsemalla ylävalikosta "Lomakkeet" päästään osioon, jossa lomakkeiden tulostus ja täyttäminen tapahtuu. Tyhjiä lomakepohjia voidaan tulostaa muistiinpanoja varten. Täyttöohjeiden tulostaminen on myös mahdollista. Yksityiskohtaiset ohjeet löytyvät lisäksi täytettävästä lomakkeesta ja erillisiltä ohjesivuilta (valitsemalla ylävalikosta "Ohjeet"). Sovellus ohjaa käyttäjää eteenpäin toiminnoissaan sivu sivulta.

Lomakkeet-osiossa voidaan tulostaa tyhjiä lomakepohjia napauttamalla linkistä "TULOSTA LOMAKE". Tyhjä lomakepohja aukeaa uudelle sivulle, jolloin voidaan selaimen tulostustoimintoja käyttämällä tulostaa pohja. (Tiedosto - Tulosta... / File - Print...)

Täyttöohjeiden tulostaminen

Lomakkeet-osiossa voidaan tulostaa täyttöohjeita napauttamalla linkistä "TULOSTA TÄYTTÖOHJE". Täyttöohje aukeaa uudelle sivulle, jolloin voidaan selaimen tulostustoimintoja käyttämällä tulostaa pohja.

(Tiedosto - Tulosta... / File - Print...)

Palautteen antaminen

Palaute-osiossa voidaan antaa palautetta sovelluksen toiminnosta, sivujen sisällöstä, selkeydestä jne. Yhteystiedot ja palaute kirjoitetaan niille varattuihin kenttiin. Lopuksi painetaan Lähetä tiedot -painiketta.

Yhteyshenkilöt ongelmatilanteissa

Yhteyshenkilöt ongelmatilanteissa ovat:

Satu Vuorio puh. 020 610 7370, s-posti: etunimi.sukunimi@thl.fi ja

Tekniset kysymykset

Raimo Mahkonen, s-posti: etunimi.sukunimi@thl.fi

LOMAKEKOHTAISET TILASTOINTIOHJEET:

Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit

Avohoitokäynnit

Avohoitokäynnit eritellään suorittajaryhmille käyntisyyn perusteella seuraavasti:

- *äitiysneuvolakäyntien lukumäärä
- *lastenneuvolakäyntien lukumäärä
- *perhesuunnittelukäyntien lukumäärä
- *kouluterveydenhuollon käyntien lukumäärä
- *opiskeluterveydenhuollon käyntien lukumäärä
- *työterveyshuollon käyntien lukumäärä
- *kotisairaanhoidon käyntien lukumäärä
- *mielenterveyskäyntien lukumäärä
- *fysioterapiakäyntien lukumäärä
- *muiden avohoitokäyntien lukumäärä

Kaikki avohoitokäynnit yhteensä = yllä eriteltyjen käyntien summa.

Avohoitokäynnit eritellään kahdelle suorittajaryhmälle:

- 1) käynteihin lääkärin luona ja
- 2) käynteihin muun ammattihenkilökunnan luona.

Käynnit lääkärin luo eritellään lisäksi päivävastaanottokäynneiksi ja käynneiksi ilta-, yö-, viikonloppu- ja juhlapyhäpäivystykseksi.

Päivävastaanottokäynneillä tarkoitetaan kaikkia päiväaikana päivystyksenä tai ajanvarausvastaanotoilla syntyneitä käyntejä. Käynneillä ilta- yö-, viikonloppu- ja juhlapyhäpäivystykseen tarkoitetaan niitä käyntejä lääkärin vastaanotolle tai lääkärin käyntejä potilaan luo, jotka tapahtuvat arkisin illalla tai yöllä terveyskeskuspäivystykseen sekä käyntejä viikonloppu- tai juhlapyhäpäivystykseen. Jos saman päivän aikana potilaalle/asiakkaalle tulee useampia käyntejä **saman** syyn perusteella, ne tilastoidaan yhdeksi käynniksi.

Muuta huomioitavaa kohdittain

Äitiysneuvolakäyntien lukumäärä

Jos äiti ja vauva käyvät vastaanotolla, molemmat tutkitaan ja molempien papereihin tehdään merkintöjä, niin tilastoidaan kaksi käyntiä.

Perhesuunnittelukäyntien lukumäärä

Perhesuunnittelukäynneiksi tilastoidaan ensisijaisesti ehkäisyneuvolakäynnit.

Kouluterveydenhuollon käyntien lukumäärä

Kouluterveydenhuollon terveydenhoito- ja sairaanhoitokäynteihin lasketaan kuuluvaksi myös koulussa suoritettut 6–7-vuotiaiden käynnit.

Opiskeluterveydenhuollon käyntien lukumäärä

Opiskeluterveydenhuollon käynteihin tilastoidaan kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetuissa oppilaitoksissa opiskelevien opiskelijoiden suorittamat käynnit. Em. kohdassa tarkoitettujen oppilaitokset on lueteltu kansanterveysasetuksen 3 §:ssä. Ammattioppilaitosten ja lukioiden opiskelijoiden käynnit tilastoidaan kansanterveyslain mukaisesti opiskeluterveydenhuollon käynneiksi.

Työterveyshuollon käyntien lukumäärä

Työterveyshuollon käynteihin tilastoidaan työterveyshuoltolain 12 §:n ja 14 §:n mukaiset työnantajalta laskutetut käynnit. Käynteihin tilastoidaan asiakkaiden/potilaiden käynnit terveydenhuollon ammattihenkilöiden luo ja ammattihenkilöiden tekemät käynnit asiakkaan/potilaan luo, mutta ei kuitenkaan työpaikkaselvityksiä tai työpaikkakäyntejä. Jos käynti on esimerkiksi maatilalla määräraikaistarkastus, niin katsotaan, että käyntiä ei ole tehty asiakkaan vuoksi vaan työpaikan vuoksi, joten näitä käyntejä ei ilmoiteta.

Kotisairaanhoidon käyntien lukumäärä

Kotisairaanhoidokäynteihin tilastoidaan tilapäiset ja hoito- ja palvelusuunnitelmaan perustuvat kotisairaanhoidokäynnit. Kotihoitoyksiköissä, joissa kotipalvelu ja sairaanhoito on yhdistetty, tilastoinnissa pyritään erittelemään kotisairaanhoidokäyntien lukumäärä. Jos se ei ole mahdollista, kotihoitokäyntien määräästä pyydetään arvioimaan kotisairaanhoidon käyntien lukumäärä. Kotisairaanhoidon yöpartiokäynnit, jotka ostetaan yksityiseltä palvelun tuottajalta, tilastoidaan ostetuiksi käynneiksi. Jos taas yöpartiokäynnin suorittaa terveyskeskuksen oma henkilöstö, se tilastoidaan kunnan/kuntayhtymän itse tuottamaksi kotisairaanhoidon käynniksi.

Mielenterveyskäyntien lukumäärä

Mielenterveyskäynteihin tilastoidaan käynnit, jotka ovat erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon siirtynyttä mielenterveystyötä (mielenterveystoimistot).

Fysioterapiakäyntien lukumäärä

Fysioterapiakäynteihin tilastoidaan fysioterapian avohoitokäynnit, jotka sisältävät fysioterapiahenkilöstön tekemää tutkimusta, hoitoa ja neuvontaa. Apuvälineiden luovutuskäynnit lasketaan fysioterapiakäynneiksi, jos niiden aikana jokin em. ehdoista täyttyy. Ryhmähoidoissa yhden henkilön yksi osallistumiskerta = yksi käynti eli esim. 10 henkisen ryhmän yhdestä hoitokerrasta kirjataan 10 käyntiä.

Muiden avohoitokäyntien lukumäärä

Muut käynnit -kohtaan tilastoidaan kaikessa muussa avohoidon toiminnassa syntyneet käynnit (esimerkiksi lääkäreiden ja hoitajien vastaanottotyö, erityistyöntekijöiden vastaanottotyö ja päihdehuollon vastaanottotyö).

Lääkärin avohoitokäynnit, asiakkaat ja potilaat

Käynnit lääkärin luo tai lääkärin käynnit potilaan luo (neuvolavastaanotot, äitiyshuollon vastaanotot sekä kaikki muu erilainen terveyden- ja sairaanhoidon vastaanottotyö) tilastoidaan myös asiakkaan/potilaan kulloisenkin iän mukaan. Asiakkaiden/potilaiden ikäryhmittäiset lukumäärät muodostuvat vuoden aikana lääkärin palvelujen piirissä olleiden henkilöiden lukumäärästä.

Käyntien lukumäärä = Käynnit lääkärin luo tai lääkärin käynnit potilaan luo tilastoidaan asiakkaan/potilaan kulloisenkin iän mukaan.

Asiakkaiden/potilaiden lukumäärä = Asiakkaiden/potilaiden ikäryhmittäiset lukumäärät muodostuvat vuoden aikana lääkärin palvelujen piirissä olleiden henkilöiden lukumäärästä. Yksi asiakas/potilas = yksi henkilötunnus.

Kaikkien lääkärin avohoitokäyntien summan (sarakeet käynnit päivävastaanotoilla ja käynnit ilta-, yö-, viikonloppu- ja juhlapyhäpäivystykseen yhteensä) pitäisi olla sama kuin Lääkärin avohoitokäynnit asiakkaat ja potilaat -taulukossa lääkärin kaikki avohoitokäynnit yhteensä.

Jos tietojärjestelmä ei mahdollista ikäryhmien erittelyä, pyydämme ilmoittamaan kokonaissumman sähköisen tiedonkeruulomakkeen Lisätietoja -kohdassa.

Jos jostakin syystä ilmoittamanne käyntimäärät poikkeavat oleellisesti edellisen vuoden käyntimäärästä (vertailusarakkeessa oleva luku), niin toivomme, että selvitätte tätä tarkemmin sähköisen tiedonkeruulomakkeen Lisätietoja-kohdassa.

Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollon käynnit tilastoidaan käynteihin hammaslääkärin, hammashuoltajan/suuhygienistin ja hammashoitajan luona. Lisäksi ilmoitetaan potilaiden/asiakkaiden lukumäärä. Käynnit eritellään ikäryhmittäin **0–17-vuotiaisiin, 18–55-vuotiaisiin ja 56 ja yli 56-vuotiaisiin** potilaan/asiakkaan kulloisenkin iän mukaan. Potilaiden lukumäärä = Henkilötunnusten lukumäärä vuoden aikana (riippumatta potilaan hoitojaksojen määrästä). Ehkäisevän hoidon ryhmätilaisuuksia ei ilmoiteta. Jos jostakin syystä ilmoittamanne käyntimäärät poikkeavat oleellisesti edellisen vuoden käyntimäärästä (vertailusarakkeessa oleva luku), niin toivomme, että selvitätte tätä tarkemmin sähköisen tiedonkeruulomakkeen Lisätietoja-kohdassa.

Perusterveydenhuollon ostetut ja myydyt käynnit - Kunnan / kuntayhtymän talous- ja toimintatilastotiedustelu

Vasemman puoleisessa sarakkeessa ilmoitetaan **käyntien lukumäärä vuoden aikana ilman suun terveydenhuollon käyntejä**. Oikeassa sarakkeessa ilmoitetaan **suun terveydenhuollon käynnit vuoden aikana**.

Kunnan/kuntayhtymän itse tuottamat palvelut

Rivillä 1 ilmoitetaan kaikki omana toimintana tuotetut käynnit oman kunnan asukkaille ja ulkokuntalaisille vuoden aikana. "Käyntien lukumäärä vuoden aikana yhteensä (pl. hammashuolto)" summan pitäisi olla sama kuin "perusterveydenhuollon avohoitokäynnit" -taulukossa ilmoitetut käynnit omille kuntalaisille ja ulkokuntalaisille yhteensä.

Siitä: Myydyt palvelut

Rivillä 2 kunnat ilmoittavat kaikki muille kunnille, valtiolle tai yksityisille myydyt käynnit. Myydyiksi palveluiksi tilastoidaan myös ulkokuntalaisten kiireelliset avosairaanhoitokäynnit, jotka laskutetaan potilaan kotikunnalta. Yksityisille myytyjä palveluja ovat esimerkiksi työterveyshuoltoon kohdistuvat myydyt käynnit. Kuntayhtymät ilmoittavat tähän muille kuin omille kunnille (=valtiolle, muille kuntayhtymille ja

yksityisille) myydyt palvelut.

Valtiolta ostetut palvelut

Rivillä 3 ilmoitetaan kaikki valtiolta ostetut käynnit. Valtiolla tarkoitetaan valtion suoraan omistamia yksiköitä.

Kunnilta ostetut palvelut

Rivillä 4 ilmoitetaan kaikki kunnilta ostetut käynnit. Tässä ilmoitetaan myös toiminta, joka perustuu esim. sopimukseen palvelujen ostosta. Jos esimerkiksi kunta ostaa päivystyskäyntejä toiselta kunnalta, ne ilmoitetaan ostettuina palveluina.

Kuntayhteisöiltä ostetut palvelut

Rivillä 5 ilmoitetaan kaikki erilaisilta kuntayhtymiltä ostetut käynnit, jotka voivat perustua sopimukseen palvelujen ostosta tai yksittäisten käyntien ostosta.

Muilta (esim. yksityisiltä) ostetut palvelut

Rivillä 6 ilmoitetaan kaikki yksityisiltä ostetut käynnit. Tähän kohtaan tulevat mm. konsultaatioina ostetut käynnit yksityisiltä palvelujen tuottajilta

Laboratorio- ja kuvantamistutkimukset

Laboratorio- ja kuvantamistutkimukset pyydetään erittelemään omaan toimintaan, myytyihin ja ostettuihin palveluihin. Kuntien yhdessä omistamista liikelaitoksista hankitut palvelut tilastoidaan ostoiksi. Kunnan/terveyskeskuksen sisäisiä ostoja ja myyntejä ei ilmoiteta ostetuissa ja myydyissä palveluissa, vaan nämä tutkimukset tilastoidaan itse tuotetuiksi palveluiksi.

Laboratorio- ja kuvantamistutkimukset esitetään terveyskeskustasoisina, ei kunnittain.

Laboratoriotutkimukset on lueteltu laboratoriotutkimusnimikkeistössä (Laboratoriotutkimusnimikkeistö 2002, Suomen Kuntaliitto). Tilastoinnissa noudatetaan niitä ohjeita, jotka nimikkeistössä on annettu. Uusin laboratoriotutkimusnimikkeistö löytyy THL:n koodistopalvelimelta osoitteesta <http://www.thl.fi/koodistopalvelu>.

Laboratoriotutkimuksiin tilastoidaan tutkimukset, jotka lääkäri, muu terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu viranomainen on pyytänyt tehtäväksi. Tilastoitavaan tutkimukseen sisältyy tutkimusmääräys, näytteenotto ja tutkiminen sekä vastaus. Pelkkää näytteenottoa ei tilastoida. Jos näyte lähetetään tutkittavaksi muualle, tilastoidaan koko tutkimus ostopalveluksi.

Tilastoon ei ilmoiteta ns. "vieritestejä" eli erilaisia pikakokeita yms., jotka otetaan ja tutkitaan laboratorioyksikön ulkopuolella esim. neuvolavastaanotolla ja poliklinikoilla (esim. virtsatestit, verensokeri, CRP, raskaustestit, streptokokkitestit ym.) tai muualla tehtyt (esim. työterveyshuolto) fysiologiset tutkimukset (esim. ekg, prick, spirometria). Jos mahdollista, niin terveyskeskus voi antaa näistä kokonaisluvut (tai arviot) Lisätietoja-kohdassa. Lisätietoja-kohtaan pyydetään laittamaan tieto siitä, jos terveyskeskuksen tietojärjestelmä tilastoi pakettitutkimusten komponentit eri tutkimuksiksi (esim. B-PVK, B-TVK, U-Tutk 1 jne.). Omassa laboratoriossa tehdyt pikatestit otetaan kuitenkin tilastointiin mukaan.

Laboratoriotutkimukset tilastoidaan seuraavasti:

- *Kliininen kemia
- *Kliininen mikrobiologia
- *Kliininen patologia
- *Kliininen neurofysiologia
- *Muut tutkimukset

Kuvantamistutkimus on toimenpidekokonaisuus, jolla ihmisen terveydentilaa selvitetään erilaisin kuvantamiskeinoin ja joka esiintyy radiologisten tutkimusten nimikkeistössä (Radiologinen tutkimus- ja toimenpideluokitus 2003, Suomen Kuntaliitto). Tilastoinnissa noudatetaan niitä ohjeita, jotka nimikkeistössä on annettu. Uusin radiologinen luokitus löytyy THL:n koodistopalvelimelta osoitteesta <http://www.thl.fi/koodistopalvelu>.

Kuvantamistutkimukset tilastoidaan seuraavasti:

- *Natiiviröntgentutkimukset
- *Muut kuvantamistutkimukset

Neuvolassa tehdyt sikiön ultraäänitutkimukset on rajattu tämän tiedonkeruun ulkopuolelle.

Kohdassa "lisätietoja" pyydetään ilmoittamaan mm. minne omana toimintana tehdyt tutkimukset on myyty ja mistä tutkimuksia on ostettu.